

freds (Clausen) havde nogen Vanskelighed ved at forstaa, at der er det Forhold eller rettere det omvendte Forhold mellem Forligsprøvens Nødvendighed og Retspleiens Ordning, som jeg havde anført. Det er dog vistnok Noget, som man fra alle Sider let kan blive enige om, at Kjøbenhavn i Diebliffet virkelig har et meget stort Fortrin med Hensyn til Ordningen af Retspleien. Kjøbenhavn har dels det Fortrin for en Del at have mundtlig Retspleie, dels det Fortrin at have den dømmende Myndighed aldeles adskilt fra Administrationen og fremdeles det Fortrin at have Kollegiale Retter i flere Tilfælde. Jeg tror ikke, der kan være Spørgsmaal om, at det kan finde nogen virkelig Modsigelse, at den Ordning af Retspleien, man har i Kjøbenhavn, er bedre end den, der finder Sted paa Landet, blandt Andet i den Henseende, at man paa Landet har Enkeltdommere, som tilmed ere administrative Embedsmænd. Lige overfor det ærede Medlem for Maribo Amts 4de Valgkreds, skal jeg kun sige, at jeg godt kan forstaa, at det ærede Medlem havde Vanskelighed ved at følge den Betragtning, at Ordningen af Retspleien spiller en saa stor Rolle med Hensyn til Ordningen af Forligsvæsenet, saaledes at Ordningen af Forligsvæsenet og navnlig den tvungne Forligsprøve træder stærkt tilbage, jo mere Retspleiens Ordning skrider frem og bliver tilfredsstillende. Jeg kan let forstaa, at det ærede Medlem ikke saa ganske kan følge dette; men jeg forsøgte jo saa godt jeg kunde dels ved Exempler og dels ved et Billede at udvilkke, at det i Virkeligheden forholdt sig saaledes, og derfor det ærede Medlem skulde have Leilighed til ad historisk Veie at sætte sig ind i den Udvikling, der har fundet Sted i Europa i saa Henseende, vil han finde bekræftet, hvad jeg saaledes har yttret, ligesom han ogsaa vil finde det bekræftet i den høitærede Justitsministers Udtalelse i Begyndelsen af Motiverne til Lovforslaget.

Tanber: Den ærede Ordfører gjorde den Bemærkning, at der fra den Side, for hvilken jeg fører Ordet, ikke var paavist, hvorledes Udvalgets Forslag vilde besværliggjøre Forligsvæsenet. Jeg vil dog bemærke, at dette særlig gælder om Forslaget under Nr. 7 og det subsidiaire Forslag dertil under Nr. 8; i begge disse Tilfælde besværliggjøres Forliget for Parterne ved nye Bestemmelser, Bestemmelser, der ere nye i Forhold til den nuværende Lovgivning. Efter Forslaget under Nr. 7 bliver der paalagt Retten som Pligt, at idømme Bøder, og efter Forslaget under Nr. 8 gjøres det Retten til Pligt at afvise en Sag i det og det Tilfælde. Paa denne Maade bliver jo Forligsvæsenet besværliggjort i Forhold til den nuværende Lovgivning. Men jeg skal tillige fremhæve et andet Moment, og det er dette, at det gaar med Forligsvæsenet som med enhver anden Institution, at af de Lovbestemmelser, der ere givne derom, er der

nogle, som i Tidens Løb tabe noget af deres Kraft. Naar vi nu nøiere ville lægge Mærke til, hvad det er, der har tabt i Kraft, saa ville vi se, at det netop er i Retning af det personlige Møde, netop i Retning af Møde ved Sagsførerne og deslige, at de oprindelige Bestemmelser have mistet deres Kraft, og nu vil man, foruden at man indfører nye Bestemmelser, tillige gaa hen og indskrænke de oprindelige Bestemmelser, indskrænke dem i Retninger, hvor man i Tidens Løb er gledet noget bort fra dem. Dette er at gaa den forkerte Veie; det er den modsatte Veie af den, vi ere vante til at gaa i alle lignende Forhold. Vi anføre jo med fuldkommen Frihed med Hensyn til Skoleaendringen af 1814 og med Hensyn til Selligdagsanordningen af 1845, at Liden har udvirket forskjellige af de Bestemmelser, som stødte mest an mod den almindelige Mening, og at det derfor vilde være urigtigt nu at indskrænke, hvad Liden saaledes noget har udjævnet; men her vil man gaa den modsatte Veie. Det undrer mig inidertid virkelig ikke, thi jeg hørte af det ærede Medlem, der er Ordfører, at hans Bestræbelser gik ud paa det ganske eiendommelige Diemed, at gjøre det vanskeligt for Fordringshavere at komme til deres Ret mod Smaafolk. Det var dette, han fremhævede som sit Diemed; men det er et Diemed, som jeg tror ikke kan siges at ligge i Forligsinstitutionen, og hvis man lægger det ind i den, saa lægger man noget Nytt ind i den. Jeg skal inidertid bemærke, at han, for at opnaa sit Diemed derved, udsætter sig for at forhindre en Fordringshaver fra at gjøre sin Fordring gjældende ligeoverfor en stor Mængde, som ikke ere Smaafolk, og som ikke fortjene nogenformelt Staaansel. Jeg sagde før, at Haandværkere, Handlende og Næringsdrivende havde en stor Mængde af den Art Smaafordringer; men tror det ærede Medlem, af disse Fordringer kan have mod Smaafolk? Nei, det er Smaafordringer paa Fødder, der særdeles godt kunne betale, men glemme at gjøre det, ere skjædesløse dermed. Man har intet Middel til at komme til sin Ret ligeoverfor disse Fødder, naar det skal besværliggjøres saa stærkt, som det allerede nu er Tilfældet og end mere vil blive det efter det ærede Udvalgs Forslag, og der er Marsag til at tage alt dette i Betragtning. Det ærede Medlem forveglede de Ord, jeg i saa Henseende havde brugt; han mente, at jeg derved skulde have tænkt paa Aagerkarl, Kommissionærer og deslige Fødder. Nei, lige over for dem kunne vi fuldstændig lade være at opstille nogen som helst Forligsbestemmelse, thi disse Fødder bruge Begler; de gaa aldeles udenom hele Forligsinstitutionen, men dette hat det ærede Medlem aldeles glemt. Jeg skal nu tillade mig at gjøre et Par enkelte Bemærkninger med Hensyn til det Forslag, som jeg i Forening med flere andre Medlemmer har foreslået. Den høitærede Justitsminister opfordrede til i det første Punktum af vort Forslag at